

Rybka, Eugeniusz

Z pobytu w Niemieckiej Republice Federalnej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/3, 673-674

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Po odzyskaniu w 1918 r. niepodległości 32 letniemu uczonemu zaproponowano katedry na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie i na Uniwersytecie w Poznaniu. Także Akademia Górnicza w Krakowie miała nadzieję pozyskania go dla siebie w charakterze wykładowcy. Musiał jednak poddać się operacji, po której zmarł w dniu 20 grudnia 1919 r.

Referaty wygłoszone na zebraniu, a także wypowiedzi w dyskusji dotyczyły wielu spraw bezpośrednio związanych z trwałymi wartościami prac petrograficznych Pawlicy. Mówił zwłaszcza o tym dr J. Burchart z Zakładu Nauk Geologicznych PAN.

Po 50 latach od opublikowania przez Pawlicę pracy o skałach krystalicznych okolic Kasprowego Wierchu dr Burchart powtórzył badania na tym terenie. Dysponując nowoczesnym sprzętem, o jakim nie mógł nawet marzyć Pawlica, stwierdził on, że nowe badania nie wniosły nic istotnego do dawnego opracowania. Dr Burchart stwierdził również, że Pawlica był prekursorem petrografii skał krystalicznych, dziedziny która wypracowywała sobie metody badawcze w ostatnich 50 latach. Jak się okazuje podstawy metodyczne tej nauki Pawlica opanował samodzielnie.

Trwałe osiągnięcia Pawlicy w zakresie petrografii, przerwane przedwczesną śmiercią, skłaniają do refleksji. Trudno dziś zrozumieć ówczesnych jego przełożeń, którzy długo nie potrafili stworzyć właściwych warunków pracy świetnie zapowiadającemu się naukowcowi. Może było to wynikiem dezintegracji środowiska geologicznego, jak sugerował w dyskusji dr S. Czarniecki.

Prowadzone przez prof. K. Maślankiewicza zebranie było piękną uroczystością. Wspomnienia przeplatały się tu z dyskusjami naukowymi z autorem, który mimo 50 lat jakie upłynęły od jego śmierci, dzięki swoim stale aktualnym pracom jest postacią żywą.

Wspomnieć należy, że inicjatorem tego interesującego zebrania był doc. W. Narebski — sekretarz Zespołu Historii Nauk Geologicznych. On też zorganizował okolicznościową wystawkę, na którą złożyły się zbiory Muzeum Ziemi, Katedry Mineralogii Uniwersytetu Jagiellońskiego, dr S. Czarnieckiego oraz niżej podpisanego.

Zbigniew Wójcik

K R O N I K A Z A G R A N I C Z N A

NRF

Z POBYTU W NIEMIECKIEJ REPUBLICIE FEDERALNEJ

Wyjazd mój miał na celu uczestniczenie w posiedzeniach, powołanej na XII Międzynarodowym Kongresie Historii Nauki w Paryżu, Komisji obchodu 400-lecia urodzin Jana Keplera, które odbywały się w dniach 1—2 lipca 1969 r. w Monachium.

Z powodu zbyt późnego otrzymania wízy na wyjazd do NRF przybyłem do Monachium dopiero 2 lipca w godzinach popołudniowych, już po zakończeniu głównych obrad Komisji i wyjeździe większości członków zamiejscowych.

Ponieważ w Monachium przebywali jednak jeszcze niektórzy członkowie Komitetu Organizacyjnego Komisji 41 (Historia Astronomii) Międzynarodowej Unii Astronomicznej, a 2 lipca wieczorem przybył jej wiceprezes prof. O. Gingerich (St. Zjedn.), odbyło się przeto w dniu 3 lipca, pod przewodnictwem prof. O. J. Fleckensteina (Szwajcaria), wspólne posiedzenie przebywających w tym dniu w Monachium członków Komisji Keplerowskiej i Komisji 41.

Na posiedzeniu tym, mającym na celu skoordynowanie prac obu Komisji, prof. Fleckenstein zakomunikował o wynikach narad w dniach 1—2 lipca, w szczególności o składzie Komisji Keplerowskiej (honorowym przewodniczącym został wybrany prof. A. A. Michajłow z ZSRR a przewodniczącym prof. O. J. Fleckenstein), o kooptowanych członkach i o przewidywanych miejscach obchodów rocznicy keplerowskiej. Przewidziane są na sierpień 1971 r. sympozja, kolejno w następujących miastach: Tübingen, Linz, Praga i Leningrad. Sympozjum w Leningradzie ma być zorganizowane przez Komisję 41 MAU. Uchwalono, że najbliższe posiedzenie Komisji Keplerowskiej odbędzie się w czerwcu 1970 r. w Monachium.

W dniach 4—5 lipca odbyłem narady w sprawach organizacji prac Komisji 41 z członkami jej Komitetu Organizacyjnego, prof. O. Gingerichem i prof. W. Petrim.

Eugeniusz Rybka

ZSRR

NAUCZANIE HISTORII MEDYCYNY W ZSRR

Już od wielu lat prowadzone są w uniwersyteckich uczelniach lekarskich ZSRR stałe i obowiązujące zajęcia z zakresu historii medycyny. Początkowo poszczególne instytuty medyczne¹ opracowywały indywidualne plany zajęć według własnego punktu widzenia, uwzględniając potrzeby lokalne i specyfikę środowiska naukowego i społecznego. W czerwcu 1966 r. został zatwierdzony i opublikowany przez Ministerstwo Ochrony Zdrowia ZSRR program historii medycyny dla użytku studentów wszystkich instytutów medycznych². Stanowi on dużą pomoc zarówno dla tych ośrodków, które nie mają wyodrębnionych zakładów historii medycyny, jak również dla instytutów rozporządzających słabszą czy liczebnie skromniejszą kadrą wykładowców. Program z historii medycyny opracowany przez prof. M. P. Multanowskiego (z Moskiewskiego Instytutu Medycznego im. N. I. Pirogowa), prof. P. E. Zabłudowskiego (z Centralnego Instytutu Doskonalenia Lekarzy) i doc. M. K. Kuźmę (z Moskiewskiego Instytutu Medycznego im. I. M. Seczenova) był przedmiotem ożywionej dyskusji w Moskiewskim Towarzystwie Naukowym Historii Medycyny, w której uczestniczyli m. in. wykładowcy tej dyscypliny, prowadzący zajęcia w trzydziestu instytutach medycznych Kraju Rad.

Program określa wyraźnie jaki jest cel nauczania historii medycyny. Wykładowca posługując się materiałem historycznym ma „wykazać nierozzerwalną więź medycyny i ochrony zdrowia ze zjawiskami życia społecznego, z ogólną kulturą człowieka, z postępową myślą przyrodniczą i filozoficzną, [...] ma zaznajomić studentów z dziejami medycyny ojczystej, z jej sławnymi tradycjami, z życiem i działalnością wybitnych uczonych, zasłużonych dla rozwoju nauk lekarskich, a także z medycyną innych krajów i historyczną więzią między ojczystą nauką medyczną, a medycyną narodów świata”³.

Studentów pierwszego roku studiów obowiązują cztery wstępne wykłady. Pierwszy obejmuje ogólny zarys historyczny instytutu, w którym odbywają się studia, z uwzględnieniem kierunków i szkół naukowych, wybitnych osiągnięć badawczych oraz działalności instytutu w zakresie ochrony zdrowia ludności. Drugi wykład omawia początki medycyny i lecznictwa, uwzględniając podstawowe etapy ich rozwoju

¹ W Związku Radzieckim instytuty medyczne są odpowiednikami wydziałów lekarskich uniwersytetów zachodnio-europejskich i akademii medycznych w Polsce.

² *Programma po istorii medicyny dla studentow miedicinskih institutow.* Moskwa 1967.

³ Tamże, ss. 3—4.